

N:r 23.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1895, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8,
om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om visst
tillägg till § 30 i ordningsstadgan, § 50 i byggnads-
stadgan och § 20 i brandstadgan för rikets städer
samt § 26 i helsovärdsstadgan för riket.*

Ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 innehåller i § 30, första stycket, följande:

»Hvad i denna stadga är föreskrifvet om stad, gälle äfven i tillämpliga delar för köping, hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, sådant förordnar genom beslut, som skall Kongl. Maj:ts pröfning underställas; skolande Konungens befallningshafvande i sammanhang härmed, efter det vederbörande blifvit hörde, jemväl underställa Kongl. Maj:ts pröfning förslag om hvilka styrelser eller myndigheter böra på sådant ställe fullgöra hvad som i stad, enligt stadgan, åligger magistrat eller annan lokalmyndighet derstädes, samt om dessa styrelasers eller myndigheters sammanställning och vidden af deras befogenhet uti ifrågavarande hänseende.»

Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 föreskrifver i första stycket af § 50 följande:

»Hvad i denna stadga är föreskrifvet om stad, gälle i tillämpliga delar äfven för köping; så ock för hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då sådant af omständigheterna påkallas och Konungens befallningshafvande till följd deraf, efter vederbörandes hörande, derom förordnar genom beslut, som skall underställas Kongl. Maj:ts pröfning; skolande Konungens befallningshafvande i de nu nämnda fallen, efter det vederbörande blifvit hörde, till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemna förslag dels om byggnadsnämndens på stället sammansättning och utväljande samt vidden af hennes befogenhet, dels angående hvilka myndigheter i öfrigt skola fullgöra de åligganden, som enligt denna stadga tillkommer byggnadsnämnd i stad eller annan lokalmyndighet derstädes.»

Första stycket af § 20 i brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 har följande lydelse:

»Hvad i denna stadga är föreskrifvet om stad, gälle i tillämpliga delar äfven för köping; så ock för hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då sådant af omständigheterna påkallas och Konungens befallningshafvande till följd deraf, efter vederbörandes hörande, derom förordnar genom beslut, som skall underställas Kongl. Maj:ts pröfning; skolande Konungens befallningshafvande i de nu nämnda fallen, efter det vederbörande blifvit hörde, underställa Kongl. Maj:ts pröfning förslag om hvilka styrelser eller myndigheter böra i köping eller på annat sådant ställe, hvarom ofvan förmåles, fullgöra hvad som i stad, enligt stadgan, åligger polismyndigheten eller annan lokalmyndighet derstädes, samt om dessa styrelsers eller myndigheters sammansättning och vidden af deras befogenhet uti ifrågavarande hänseende.»

Helsovårdsstadgan den 25 september 1874 upptager i § 26 följande bestämmelse:

»Hvad i denna förordning stadgas om stad, gälle i tillämpliga delar äfven för köping, hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, der Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, sådant förordnar genom beslut, som skall underställas Kongl. Maj:ts pröfning; skolande Konungens befallningshafvande i sammanhang härmed, efter det vederbörande blifvit hörde, till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemna förslag dels om helsovårdsnämndens på stället sammansättning och utväljande samt vidden af dess befogenhet, dels angående hvilka myndigheter i öfrigt skola fullgöra de åligganden, som enligt denna förordning tillkomma helsovårdsnämnd i stad eller annan lokalmyndighet derstädes.»

Uti en till utskottets behandling hänvisad motion, n:o 169, har herr A. V. *Ljungman* föreslagit, »det Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Konungen må anhålla om sådant tillägg till § 30 i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868, § 50 i byggnadsstadgan och § 20 i brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 samt § 26 i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, att dessa lagbuds tillämpning må, på grund af invånarnes anhållan, förordnas skola ega rum å fiskeläge, hamnplats eller stationssamhälle, äfven om befolkningen icke redan, i följd af platsens täta bebyggande, kan sägas vara sammanträngd.»

Till stöd för detta sitt förslag anför motionären, hurusom vid genomförandet af ofvannämnda stadgar, som vore så ytterst viktiga för nutidens talrika, till köpingar eller någon gång till och med till småstäder sig utvecklande samhällen vid jernvägsstationer eller hamnar med liflig rörelse eller näringsverksamhet, det visat sig, att åberopade lagrum ofta nog, i följd af en allt för mycket till sjelfva ordalydelsen sig hållande tolkning, blifvit antingen alls icke eller ock alldeles för sent bragta till tillämpning. Man hade nemligen ansett, att ett dylikt samhälles befolkning icke vore »sammanträngd» med mindre den bodde för trångt i följd af platsens allt för täta bebyggande utan nödig hänsyn till hvad sundhet, god ordning eller säkerhet vid eldsvåda fordrade; men klart vore, att skulle tillämpningen först i sådant fall ega rum, så komme den i flera afseenden alldeles för sent. Det vore nemligen för dylika samhällen ofta af största vikt att genom tillämpning af ordningsstadgan å platsen så tidigt som möjligt erhålla en egen kommunal myndighet, som redan från förstone toge vård om samhällets utveckling och, så vidt den förmådde, sökte hindra uppkomsten af framtida olägenheter af hvarjehanda slag i följd af planlöst bebyggande, på samma gång den förberedde och under hand utverkade äfven de öfriga stadgarnes tillämpning.

För undgående af nämnda olägenheter i följd af hindrad tillämpning af ifrågavarande stadgar vore det för den skull önskligt, att invånarne å en plats, som visade tydlig tendens att utveckla sig till köping eller ett köping liknande samhälle, kunde få en anhållan om åtminstone ordningsstadgans tillämpning bifallen, innan olägenheterna af tillämpningens utblifvande allt för tydligt trädde i dagen.

Såsom framgår af motionen, skulle syftet med densamma vara att förekomma de olägenheter, som för samhällen af deri angifna slag, nemligen fiskelägen, hamnplatser och jernvägsstationer, föranleddes derigenom att ordningsstadgans, byggnadsstadgans, brandstadgans och helsovårdsstadgans för städerna afsedda föreskrifter stundom allt för sent tillämpades på förberörda samhällen; och skulle, enligt motionärens åsigt, för detta ändamål erfordras en lagförändring, hvarigenom Konungens befallningshafvande, som jemlikt åberopade paragrafer i samma stadgar eger påbjuda tillämpning af ofvan omförmälda föreskrifter för köping, hamn, fiskeläge och annat ställe *med större sammanträngd befolkning*, erhöle en i så måtto utsträckt befogenhet, att stadgarnes tillämpning kunde på grund af invånarnes anhållan anbefallas för fiskelägen, hamnplatser och stationssamhällen, *äfven om befolkningen derstädes icke kunde sägas vara sammanträngd*. — Då motionären emellertid vidare angifver, att — såsom också utskottet föreställer sig — den plats, der stadgarnes tillämpning i ofvan antydda utsträckning borde ifrågakomma, skulle visa tydlig tendens att utveckla sig till köping eller ett köping liknande samhälle, samt detta näppeligen torde kunna sägas vara förhållandet, förrän ett tätare bebyggande af platsen begynt, vill det synas utskottet, som skulle de af motionären omförmälda olägenheter, der dessa kunna hafva förekommit, hafva varit en följd mindre af brist i lagstiftningen än af fel och missuppfattning vid lagtillämpningen, något som motionären sjelf tyckes vidgå, då han yttrar, att det visat sig, hurusom de åberopade lagbudens användande uteblifvit i följd af en tolkning, som *allt för mycket* hölle sig till ordalydelsen. Men att utan bjudande nödvändighet påkalla en lagförändring, hvilken, såsom den af motionären ifrågasatta, lätteligen genom en allt för vidsträckt användning skulle kunna på ett betänkligt sätt inverka på de enskildes förhållanden, synes utskottet ej tillrädligt. Visserligen tyckes motionären hafva tänkt sig, att vilkoret om »invånarnes anhållan» skulle innefatta ett korrektiv mot en dylik allt för vidt gående tillämpning af stadgarne, men tvifvelaktigt torde vara, om detta skulle blifva förhållandet, helst stora svårigheter lära möta, då fråga blefve, huru invånarnes verkliga önskan i en dylik sak skulle kunna på tillförlitligt sätt utrönas, i hvilket afseende motionen icke gifver någon som helst antydning.

Slutligen vill utskottet anmärka, att, derest en lagförändring i den af motionären angifna riktning ansåges böra komma till stånd, torde det ej vara skäl att, såsom i motionen skett, inskränka denna lagförändring till fiskelägen, hamnplatser och stationssamhällen, utan, med bibehållande af

ordalagen i de åberopade stadgarne, låta den gälla äfven annan tättbebyggd plats, såsom exempelvis de i närheten af särskildt de större städerna uppväxande stadsliknande samhällen, der ett ordnande i de af motionären angifna hänseenden lärer vara minst lika behöfligt som å fiskeläge, hamnplats och stationssamhälle.

Då emellertid, på sätt ofvan angifvits, utskottet, som gerna erkänner önskvärheten af att förekomma de af motionären omförmälda olägenheter, anser detta kunna vinnas utan den af motionären ifrågasatta lagförändring, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon kam-
marens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 april 1895.

På utskottets vägnar:

W. SKYTTE.

ÅR 1895 APRIL 22